

Helyi tanterv az általános iskola 5–8. évfolyama számára

HON- ÉS NÉPISMERET

Az alábbi helyi tanterv a Hajdú-Bihar Megyei Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium számára a 2020. szeptember 1-jétől felmenő rendszerben (1., 5., 9. évfolyamokon) bevezetésre kerülő Nemzeti alaptantervben foglalt szabályozás alapján készült.

A képzés sajátosságai szerint: sajátos nevelési igényű/halmozottan sérült (látássérült, enyhe értelmi fogyatékos) tanulók számára készült.

5. évfolyam

Évfolyam	5.
Heti óraszám	1 óra
Tanítási hetek száma	36 hét
Éves óraszám	36 óra

2020. szeptember 1-től felmérő rendszerben érvényes

A HAJDÚ- BIHAR MEGYEI ÁLTALÁNOS ISKOLA, GIMNÁZIUM ÉS KOLLÉGIUM HELYI TANTERVE

Témakör – évfolyam	
1. AZ ÉN VILÁGOM	12
1.1. Családunk története A családi közösség, helyem a családban Élettörté- tem: Ki vagyok én? A család múltja és története Családfa	6
1.2. Az én városom Elhelyezkedése, földrajzi fekvése Nevezetességei Hagyományai	2
1.3. A hazai táj. A helyi tudás. Hazánk természeti értékei	2
1.4. Gyermekem, diákéletem a múltban. Az iskola története, múltja	2
2. TALÁLKOZÁS A MÚLTAL	14
2.1. Nagyszüleink, dédszüleink világa falun és városban	2
2.2. A paraszti ház és háztartás, a ház népe. Falu- si élet a múltban	2
2.3. A hétköznapi élet rendje (táplálkozás, ruházat, életvitel) A régmúlt idők étkezési szokásai Ruházkodás a régmúlt időkben Az emberek mindennapjai	4
2.4. Hagyományos és népi (vallási) ünnepeink eredete Húsvéti ünnepkör Pünkösdi ünnepkör Karácsonyi ünnepkör	4

2020. szeptember 1-től felmérő rendszerben érvényes

A HAJDÚ- BIHAR MEGYEI ÁLTALÁNOS ISKOLA, GIMNÁZIUM ÉS KOLLÉGIUM HELYI TANTERVE

2.5. Hitélet és közösségi élet Közösségek az ember világában	2
3. ÖRÖKSÉGÜNK, HAGYOMÁNYAINK, NAGYJAINK	10
3.1. Az ősi magyar kultúra hagyatéka A magyarok őseiről	3
3.2. Magyarok a történelmi és a mai Magyarország területén	3
3.3. Néprajzi tájak, tájegységek és etnikai csoportok a Kárpát-medencében. A szomszédos országok.	3
3.4. A magyar tudomány és kultúra eredményei a világban	1
ÖSSZESEN	36

5. évfolyam

CÉL

- A múlt reális megismerése, a térben és időben való pontos tájékozódás
- A nemzeti identitástudat kialakítása, az ok-okozati összefüggések láttatása.
- A tanulóknak képessé kell válniuk az alapvető tanulságok levonására, az ítéletalkotásra, a törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra.

FEJLESZTÉSI CÉLOK

- Ismerkedjenek meg a tanulásban akadályozott tanulók hazánk fekvésével, fővárosával és annak nevezetességeivel.
- Ismerjék Magyarországot jelképeit, a nemzeti értékeket, lakóhelyük történelmi emlékhelyeit, híres személyiségeit.
- A helytörténeti séták és gyűjtőmunkák segítsék elő ismeretszerzésüket a gyakorlatban

ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI FELADATOK

- Ismerje lakóhelyének földrajzi elhelyezkedését.
- Ismerje lakóhelyének történelmi múltját.
- Ismerje meg a magyarság őstörténetét.
- Legyen tájékozott saját életeseményei alapján a múlt – jelen - jövő relációs rendszerben.
- Ismerje saját helyét, szerepét a családjában.

2020. szeptember 1-től felmérő rendszerben érvényes

A HAJDÚ- BIHAR MEGYEI ÁLTALÁNOS ISKOLA, GIMNÁZIUM ÉS KOLLÉGIUM HELYI TANTERVE

- Mutassa be az iskolai közösséget közvetlen tapasztalatszerzés, saját élmény alapján.
- Meséljen családjá és iskolája múltjából érdekes történeteket.
- Tudja elhelyezni lakóhelyét az ország térképén.
- Gyűjtsön képet lakóhelyéről, ezekről tudjon beszélni.
- Ismerje és gyakorolja a nemzeti jelképek iránti tiszteletadás módjait.
- Tudjon különbséget tenni a történelem különböző megismerési forrásai között.
- Legyenek elemi összehasonlító fogalmai a távoli korban és a ma élő emberek életmódjáról.
- Ismerjen fel régi használati tárgyakat, ruházatot, jellegzetes épületeket.
- Legyen képes segítséggel rajzos beszámolókat készíteni.
- Ismerje a letelepedés, a honfoglalás évszámát, valamint fontosabb emlékhelyeit.
- Érzelmileg azonosuljon a honfoglalással, a magyarság életében betöltött szerepével.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

- A tanuló ismeri Magyarország nemzeti hagyományait és értékeit.
- Fogalmi képet alkot arról, hogy a magyar kultúra az európai művelődés szerves részét alkotja; ismeretekkel rendelkezik szűkebb-és tágabb környezetének múltjáról és jelenéről.
- Hazánk főbb tájegységeit megkülönbözteti, azokhoz kapcsolódva néhány jellegzetességről szóban és/vagy írásban, néhány mondatban beszámol.
- Nagyszülei és szülei életéről tájékozódik; képet alkot azok gyermek-és felnőttkoráról, különös tekintettel a régmúlt idők hétköznapijaira, ünnepnapjaira.
- Tudomása van közvetlen környezetének népszokásairól, azokat tiszteli és őrzi.
- Ismeretekkel rendelkezik történelmi Magyarország területén élő honfitársaink múltjáról és jelenéről; a magyarlakta területeken élő közösségek értékteremtő munkájáról.
- A magyar kultúra és tudomány világban elfoglalt helyéről és alapvető ismeretekkel rendelkezik, a nemzetközi hírnevet szerző művészek és tudósok közül néhányat megnevez, munkásságuk iránt érdeklődik.
- Folyamatosan erősödő nemzeti identitástudattal rendelkezik.

A HABILITÁCIÓS/REHABILITÁCIÓS FEJLESZTÉSI FELADATOK

- A képzelet, kifejezőképesség, kreativitás, figyelemkoncentráció, a tartós és szándékos figyelem és emlékezet fejlesztése, a tevékenységek kitartó végzésének megvalósítása, a feladattartás erősítése

2020. szeptember 1-től felmérő rendszerben érvényes

A HAJDÚ- BIHAR MEGYEI ÁLTALÁNOS ISKOLA, GIMNÁZIUM ÉS KOLLÉGIUM HELYI TANTERVE

- A megfigyelő- és elemzőképesség megalapozása.
- A kulcskompetenciák fejlesztése:
  - Anyanyelvi kommunikáció
  - Természettudományos kompetencia
  - Matematikai logikai kompetencia
  - Digitális kompetencia

FEJLESZTÉSI TERÜLETEK: KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK, ATTITÚDOK

- verbális kifejezőképesség
- téri tájékozódó képesség, térábrázolás
- vizuális emlékezet, alkotó képzelet
- megfigyelési tapasztalatok általánosítása
- képi kifejezés képessége
- elvonatkoztatás (dekoratív célzatú, értelmező-közlő jellegű egyszerűsítés, magyarázó rajzok információinak értelmezése, nemzetközi jelrendszer)
- helyes, következetes, folyamatos munkavégzés
- eszközhasználat
- a díszítő formálás elemei, mintái, csomagolástechnikák.
- célszerű technika választása
- önállóság, önkifejező képesség
- ízlés, esztétikai és erkölcsi ítélőképesség
- önismeret, önértékelés, empátia
- nemzettudat (népművészet)
- együttműködés, alkalmazkodás
- társadalmi esélyigazságosság

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK

- Magyar nyelv és irodalom: kommunikáció, szövegértés, szépirodalmi szemelvények
- Földrajz: tájékozódás a térképen, hazánk tájegységei

2020. szeptember 1-től felmérő rendszerben érvényes

A HAJDÚ- BIHAR MEGYEI ÁLTALÁNOS ISKOLA, GIMNÁZIUM ÉS KOLLÉGIUM HELYI TANTERVE

- Etika/hittan
- Vizuális kultúra: a paraszti világ ábrázolása, ősmagyar művészet, a határon túli magyarság kulturális öröksége, híres magyar művészek
- Digitális kultúra: interaktív taneszközök használata
- Technika és tervezés: néphagyományokhoz kötődő egyszerű játékok készítése, ételreceptek, életformák, népi mesterségek
- Történelem
- Osztályfőnöki
- Természettudományok: háziállatok, táplálkozás
- Testnevelés: népi játékok
- Ének-zene: népdalok, népi játékok

Témakör	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök
1. AZ ÉN VILÁGOM 1.1. A hazai táj, a helyi tudás	Hazánk természeti értékei	Beszélgetés hazánk legfőbb tájegységeiről, képek gyűjtése. A nemzeti és a helyi közösség tudásbázisának feltérképezése – tablókészítés a pozitív értékek kiemelésével a legalapvetőbb ismeretek szintjén. Képek gyűjtése, csoportosítása egyszerűbb szempontok figyelembevételével.	Kíváncsiság, megfigyelés, felfedezés, összehasonlítás rendszerzés képessége Hatékony és önálló tanulás: Ismeretszerzés elsődleges forrásokból Természettudományos kompetencia Tájékozódás térben és időben
1.2. Gyermekek, diákélet a múltban.	Az iskola története, múltja	Érdekességek gyűjtése a helyi iskola történetével kapcsolatosan. Tablókészítés. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókusz: időbeli és térbeli tájékozódás, szociabilitás	Anyanyelvi kompetencia: szókincsbővítés, szövegértés Hatékony és önálló tanulás: Ismeretszerzés elsődleges forrásokból
Kulcsfogalmak/fogalmak: család, unokatestvér, nagyszülők, dédszülők, rokonság, újszülöttkor, csecsemőkor, óvodáskor, kisiskoláskor, előd,ős, generáció, családfa, családi ünnep, település, város, falu, főváros, táj, haza, hagyomány, diákélet			
2. TALÁLKOZÁS A MÚLTAL		Fényképek gyűjtése a nagyszülőkről, dédszülőkről; beszélgetés a régmúlt idők mindennapjairól.	Anyanyelvi kompetencia: szókincsbővítés, szövegértés

2020. szeptember 1-től felmérő rendszerben érvényes

A HAJDÚ- BIHAR MEGYEI ÁLTALÁNOS ISKOLA, GIMNÁZIUM ÉS KOLLÉGIUM HELYI TANTERVE

<p>2.1. Nagyszüleink, dédszüleink világa falun és városban</p>	<p>Falusi élet a múltban</p>	<p>Használati tárgyak gyűjtése, bemutatása, azokról való beszélgetés. Hasonlóságok és különbségek gyűjtése a modern idők mindennapjainak tükrében. Lehetőség szerint látogatás tájházban. A parasztház jellegzetességeinek azonosítása; közvetlen, illetve közvetett forrásból. Beszélgetés a paraszti háztartáshoz kötődő hagyományos életformáról. Tájékozódás a hétköznapi életről régi képeslapok, használati tárgyak, reprodukciós nyomtatványok segítségével.</p>	<p>Kommunikációs képességek. Kíváncsiság, megfigyelés, felfedezés, összehasonlítás rendszerzés képessége Tájékozódás térben és időben</p>
<p>2.2. A paraszti ház és háztartás, a ház népe. Falusi élet a múltban 2.3. A hétköznapiak rendje (táplálkozás, ruházat, életvitel). A régmúlt idők étkezési szokásai. Ruházkodás a régmúlt időkben Az emberek mindennapjai</p>	<p>(táplálkozás, ruházat, életvitel) A régmúlt idők étkezési szokásai. Ruházkodás a régmúlt időkben. Az emberek mindennapjai.</p>	<p>Régi receptek gyűjtése. Beszélgetés a táplálkozás kiemelt szerepéről, különös tekintettel az eltérő életformákra. Információk gyűjtése a pedagógus által válogatott, egyszerűsített visszaemlékezésekből – az adatokból közösen napirend készítése. A gazdag és szegény ember mindennapjainak összehasonlítása, párhuzam fölállítása napjainkhoz kötötten.</p>	<p>Anyanyelvi kompetencia: szókincsbővítés, szövegértés Időbeli tájékozódási-, kommunikációs képességek. Kíváncsiság, megfigyelés, felfedezés, összehasonlítás rendszerzés képessége Tájékozódás térben és időben</p>
<p>2.4. Hagyományos és népi (vallási) ünnepeink eredete</p>	<p>Húsvéti ünnepkör Pünkösdi ünnepkör Karácsonyi ünnepkör</p>	<p>Az ünnepekhez kapcsolódó legfontosabb információk összegyűjtése, azokról való beszélgetés. A néphagyományok lehetőség szerinti föllevenítése a szűkebb (esetlegesen tágabb) közösségben. Egyszerűbb hagyományörző játékokkal való megismerkedés.</p>	<p>Anyanyelvi kompetencia: szókincsbővítés, szövegértés Időbeli tájékozódási-, kommunikációs képességek.</p>

2020. szeptember 1-től felmérő rendszerben érvényes

A HAJDÚ- BIHAR MEGYEI ÁLTALÁNOS ISKOLA, GIMNÁZIUM ÉS KOLLÉGIUM HELYI TANTERVE

2.5. Hitélet és közösségi élet, Községek az ember világában	Közösségek az ember világában	Beszélgetés az egyén szerepéről a közösségben. Beszélgetés a hit szerepéről a vallásos emberek életében – példákön keresztül. A közösség pozitív értékeinek összegyűjtése és megbeszélése. Csatlakozási lehetőségek földériteése helyi értékeremtő közösségekhez. A családi közösség szerepeinek feltárása szituációs játékok által. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókusz: nemzettudat, empátia	Anyanyelvi kompetencia: szókincsbővítés, szövegértés Szociális kompetencia fejlesztése Empátia képességének fejlesztése
Kulcsfogalmak/fogalmak: nagyszülő, dédszülő, falu, város, régmúlt, parasztház, háztartás, húsvét, pünkösöd, karácsony, vallás, vallásos ünnep, néphagyomány, hagyományörzés, közösség, közösségi élet, értékeremtés			
3. ÖRÖKSÉGÜNK, HAGYOMÁNYAINK, NAGYJAINK 3.1. Az ősi magyar kultúra hagyatéka	A magyarok őseiről	Beszélgetés a magyar őstörténetéről, a legalapvetőbb tudás mentén. Képek gyűjtése a magyar őstörténetéről, annak tovább hagyományáról a népművészetben. A témához kapcsolódó rajzkészítés. Múzeumlátogatás. Érdekességek földériteése az írott forrásokból, különös tekintettel a nép nevére, nyelvére stb. Beszélgetés a történelem szerepéről a nemzet életében.	Időbeli tájékozódási-, kommunikációs képességek. Kíváncsiság, megfigyelés, felfedezés, összehasonlítás rendszerzés képessége Esztétikai és művészetkompetencia: A honfoglaló magyarok művészete, kifejező képesség fejlesztése.
3.2. Magyarok a történelmi és mai Magyarországon területén	Magyarok a történelmi és mai Magyarországon területén	Információgyűjtés a történelmi Magyarországon területén élő magyarok mindennapjairól. A magyarlakta területek azonosítása, határon túli tájegységek, magyar városok megnevezése a térképen. A történelmi Magyarországon területén élő, a tanulók számára példaképpül állítható híres emberek életútjáról való beszélgetés, fényképes tablókészítés.	Időbeli tájékozódási-, kommunikációs képességek. Digitális kompetencia: Interaktív taneszközök használata. Hatékony és önálló tanulás: Ismeretszerzés elsődleges forrásokból
3.3. Néprajzi tájak, tájegységek	Néprajzi tájak, tájegységek és etnikai csoportok a Kárpátmedencében. A szomszédos országok.	A magyar néprajzi tájak megnevezése, megkeresése a térképen. A tájegységek csoportosítása jellegzetességei és legismertebb települése szerint. A nemzeti kisebbségek azonosítása, anyaországról való ismeretek, érdekességek gyűjtése, tablókészítés kulturális értékeikről, néphagyományaikról. Néhány alapvető formula elsajátítása a nemzeti kisebbségek nyelveiből (pl. köszönés, búcsúzás). A szomszédos	Időbeli és térbeli tájékozódási-, kommunikációs képességek. Digitális kompetencia: Interaktív taneszközök használata. Természettudományos kompetencia Szociális kompetencia fejlesztése

2020. szeptember 1-től felmérő rendszerben érvényes

A HAJDÚ- BIHAR MEGYEI ÁLTALÁNOS ISKOLA, GIMNÁZIUM ÉS KOLLÉGIUM HELYI TANTERVE

Tematikai egység / Ismeretek	Tantárgyi tartalom	Tanulói tevékenység	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök
		országok felsorolása, fővárosuk megnevezése, térképen való azonosításuk.	
3.4. Természeti és épített örökségünk	Természeti és épített örökségünk, a szellemi kulturális örökség és a világörökség elemei	A magyar örökségnek tekintett természeti és épített kulturális örökségről adatok, információk, képek, érdekességek gyűjtése, csoportosítása. Múzeumlátogatás, tanulmányi kiránduláson való részvétel.	Esztétikai és művészeti kompetencia Hatékony és önálló tanulás: Ismeretszerzés elsődleges forrásokból Természettudományos kompetencia: A természetes és az épített környezet
3.5. A magyar tudomány és kultúra eredményei a világban	A magyar tudomány és kultúra eredményei a világban	Beszélgetés a magyar tudomány és kultúra eredményeiről, különös tekintettel a nemzetközi hírnevet szerzett tudósokra és művészekre. Ismeretterjesztő filmek, filmrészletek megtekintése a témával kapcsolatosan. Tablókészítés. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókusz: nemzettudat, erkölcsi érzék	Anyanyelvi kompetencia: szókincsbővítés, szövegértés Esztétikai és művészeti kompetencia Hatékony és önálló tanulás: Ismeretszerzés elsődleges forrásokból
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak: őstörténet, ősművészet, néphagyomány, nemzeti kisebbség, történelmi Magyarország, Kárpát-medence, anyaország, kulturális örökség, tudomány, kultúra</p>			

TOVÁBB HALADÁS FELTÉTELEI:

KULCSFOGALMAK ISMERETE, ALAPVETŐ OK- OKOZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK ÉRTELMEZÉSE.

ÉRTÉKELÉS: 1-5 SKÁLÁN TÖRTÉNŐ OSZTÁLYOZÁS.

2020. szeptember 1-től felmérő rendszerben érvényes